

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПРЕПАРАТИВНИХ ФОРМ «БІСЕПТОЛУ®» ЗА ЦИСТОІЗОСПОРОЗУ У КОТІВ

Нікіфорова О.В., кандидат ветеринарних наук, доцент, Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5586-5886>

Мазаний О.В., кандидат ветеринарних наук, доцент, Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4442-4011>,

Решетило О.І., кандидат ветеринарних наук, доцент, Сумський національний аграрний університет, м. Суми, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5167-3622>

Вступ. Протозоози широко поширені хвороби різних видів тварин і кішки тому не виключення. У котятих реєструють як кишкові протозоози, зокрема, токсоплазмоз, трихомоноз, цистоізоспороз, так і захворювання пов'язані з ураженням системи крові, такі як бабезіоз, гемобартонельоз та інші [1, 2, 3].

Кішка, з давніх давен, живе поряд із людиною і спосіб її утримання (вигульний або безвигульний) суттєво впливає на інвазування тими чи іншими збудниками паразитарних хвороб, зокрема й зооантропонозних.

Цистоізоспороз (Cystoisosporosis (син. ізоспороз – Isosporosis) – це широко поширене протозойне захворювання, переважно молодняка до 6 місячного віку, що перебігає з ознаками відсутності апетиту, діареєю, поліурією, виснаженням. Тварини старше річного віку частіше є паразитоносіями, а у молодняка ступінь інтенсивності інвазії часто високий і може призводити до загибелі тварин [1, 2].

Цистоізоспороз не становить загрози для людини, натомість він є широко поширеним з огляду на зростання чисельності безпритульних тварин, а тому питання удосконалення заходів боротьби з ним в умовах сьогодення лишається актуальним.

Мета – дослідити деякі епізоотичні дані щодо цистоізоспорозу котів та ефективність суспензії і таблетованої форми «Бісептолу®» при лікуванні інвазованих тварин.

Методика. Матеріалом для дослідження були безпородні і породисті коти віком від 1-го місяця до 2-х років хворі на цистоізоспороз. Дослідження з метою постановки діагнозу і вивчення ефективності препаративних форм «Бісептолу®» проводили в 2020–2022 рр. на базі ветеринарних клінік м. Харкова та м. Суми. Діагноз підтверджували за результатами лабораторного копроскопічного дослідження індивідуально відібраних від хворих тварин проб фекалій за стандартизованим флотаційним методом із застосуванням насиченого розчину натрію хлориду і виявленням ооцист цистоізоспор [4].

Для лікування котів застосовували «Бісептол®»: у формі суспензії (5 см³ містить 200 мг сульфаметоксазолу і 40 мг триметоприму) у дозі 1 см³ / 1 кг маси кота перорально один раз на добу протягом 7 діб та у формі таблеток по 120 мг (1 таблетка містить 100 мг сульфаметоксазолу і 20 мг триметоприму) в дозі за триметопримом 30 мг / 1 кг маси тіла перорально один раз на добу протягом 7 діб.

Контрольне копроскопічне дослідження тварин проводили на 8-му добу після лікування.

Результати та їх інтерпретація. Встановлено, що найчастіше (43 %) на цистоізоспороз хворіли кошенята віком до 6 місяців, коти від 6 місяців до року хворіли у 38 % випадків. Серед тварин від 1 до 5 років захворюваність склала 11,8 %, а старше 5 років – 7,6 %.

Серед безпородних кішок екстенсивність інвазування цистоізоспорами становила 41 %, а серед породистих коливалась у межах від 1,9 до 10,5 %, в залежності від способу утримання тварин.

При безвигульному типі утримання інвазію виявлено у 31,4 % інвазованих кішок, а при вигульному типі утримання – у 68,6 %.

Із клінічних ознак у кошенят до 6 місяців реєстрували: пригнічення, апатичний стан, тьмяність та скуйовдженість волосяного покриву, анемічність слизових оболонок, абдомінальний біль, діарею з домішками слизу та крові, зниження апетиту або повну відмову від корму. Температура тіла знаходилась в межах фізіологічної норми. У тварин старше 6 місяців реєстрували: підгострий і хронічний перебіг інвазії з періодичними проявами діареї з домішками крові та слизу, зниження апетиту, анемічність слизових оболонок.

Інтенсивність інвазії (II) за цистоізоспорозу у кішок старше року знаходилась в межах: від поодиноких до 10–15 ооцист в полі зору мікроскопу, а у кошенят віком до 6 місяців – коливалась від 30–50 до 300 ооцист в полі зору мікроскопу.

У 71,4 % котів виявляли збудника виду *Cystoisospora felis*, у 7,6 % – змішану інвазію спричинену видами: *Cystoisospora felis* та *Cystoisospora rivolta*, а у 21,0 % – цистоізоспороз (*Cystoisospora felis*) перебігав разом з нематодозною інвазією спричиненою *Toxocara cati*.

Тваринам до 6 місячного віку частіше застосовували суспензію протистоцидного препарату «Бісептол®», яку задавали перорально зі шприца у дозі 1 мл на 1 кг маси тіла тварини протягом 7 діб. Під час задавання препарату при потраплянні суспензії на слизову оболонку ротової порожнини кошеняти спостерігали гіперсалівацію. При задаванні суспензії в суміші з вологим кормом (паштетом) у відповідній дозі у тварин також спостерігалась салівація і в подальшому вони відмовлялись від поїдання даного корму.

Дорослим кішкам, які знаходились в одному приміщенні із хворими кошенятами, препарат задавали з профілактичною метою. Часто дорослі тварини навіть не торкалися паштету з «Бісептолом®», а під час перорального застосування суспензії у них також спостерігали реакцію на препарат у вигляді гіперсалівації. Під час контрольного копроскопічного дослідження пролікованих суспензією «Бісептолу®» тварин у них спостерігали зростання інтенсивності інвазії.

За невтішними результатами попереднього етапу досліджень перейшли до наступного, де вивчали ефективність таблеток «Бісептолу®» по 120 мг в дозі 30 мг / 1 кг маси тварини за триметопримом протягом 7 діб. Таблетки задавали на корінь язика, контролюючи заковтування тваринами препарату. При задаванні таблетованої форми препарату його контакт із слизовою оболонкою ротової порожнини був мінімальним, а салівації не спостерігалось. Після дачі таблеток тваринам давали смаколики. Під час контрольного копроскопічного дослідження тварин після застосування таблеток «Бісептолу®» ооцист цистоізоспорозу не виявлено.

Висновки. Таблетки «Бісептолу®» по 120 мг мають високу (100 %) ефективність за цистоізоспорозу котів. Застосування котам таблетованої форми препарату запобігає тривалому його контакту зі слизовою оболонкою ротової порожнини і не спричинює салівацію.

Для зменшення побічної дії суспензії «Бісептолу®», що спричинює гіперсалівацію і витікання разом із слиною більшої частини препарату, що є причиною низької його ефективності, рекомендуємо з обережністю застосовувати її через зонд.

Бібліографічний список:

1. Manzhos, O.F., Panikar, I.I. (2006). *Veterynarna protozoolohiia: navch. posibnyk*. Donetsk [in Ukrainian].
2. Prykhodko, Yu.O., Ponomarenko, V.Ya., Nikiforova, O.V., Fedorova, O.V., Mazanyy, O.V., Bulavina, V.S., Liulin, P.V. (2020). *Protozoini ta okremi prokariotni khvoroby sobak i kotiv: navch. posibnyk*. Kharkiv: RVV KhDZVA [in Ukrainian].
3. Nikiforova, O., Reshetylo, O. Study of Feline Babesiosis in North-Eastern Ukraine. *BTRP Ukraine Science Writing Mentorship Program. Third Annual BTRP Ukraine Regional One Health Research Symposium*. Abstract Directory. Kyiv, Ukraine, 16-20 April 2018. P. 187.
4. Pellerdy, L. (1965). *Coccidia and Coccidiosis*. Academiai Kiade (Budapest).